

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«КУЛЬТУРА БЕЗПЕКИ»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

заочна (дистанційна) форма навчання

загальна обов'язкова

за освітньо-професійною програмою «Цивільний захист»

(назва освітньої програми)

підготовки бакалавра

(найменування освітнього ступеня)

із галузі знань 26 «Цивільна безпека»

(код та найменування галузі знань)

за спеціальністю 263 «Цивільна безпека»

(код та найменування спеціальності)

Рекомендовано кафедрою охорони праці та техногенно-екологічної безпеки на 2023- 2024 навчальний рік.

Протокол від «28» серпня 2023 року № 2

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни «Культура безпеки»

2023 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Поняття «Культура безпеки» вперше з'явилося у 1986 році в процесі аналізу причин і наслідків Чорнобильської аварії, проведеного Міжнародним агентством з атомної енергії. Було визнано, що саме відсутність культури безпеки стала однією з причин трагедії. На сьогодні склалося розуміння того, що категорія «культура безпеки» повинна бути застосована не тільки до персоналу потенційно небезпечних об'єктів, але і до кожної людини окремо та суспільства в цілому. ..

Дисципліна «Культура безпеки» передбачає вивчення загальних питань екологічної безпеки та безпеки життєдіяльності з урахуванням особливостей підготовки бакалаврів для майбутньої професійної діяльності випускників відповідно до освітньо-професійної програми «Цивільний захист». В освітньо-професійній програмі дисципліна «Культура безпеки» є загальною (обов'язковою) компонентою. Дисципліна спрямована на оволодіння здобувачами вищої освіти системою знань, способів діяльності, цінностей, норм, правил безпеки, основна функція яких – формування і розвиток готовності особистості до профілактики та мінімізації шкідливих та небезпечних чинників навколишнього середовища і забезпечення в ньому особистої та колективної безпеки.

Передбачається розвиток у здобувачів вищої освіти логічного мислення, уміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки дисципліни із повсякденним життям; формування світогляду, що базується на аксіологічних пріоритетах культури безпеки.

Інформація про науково-педагогічних працівників

Загальна інформація	Малько Олександр Дмитрович, доцент кафедри охорони праці та техногенно екологічної безпеки, к.військ.н., доцент
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 301, 304. Телефон (робочий) – (057) 707-34-46.
E-mail	arctic2667@gmail.com , malko_ad@ukr.net
Наукові інтереси	Малько О.Д. Прогнозування та оцінка наслідків впливу небезпек навколишнього середовища на життєдіяльність людини. Дослідження актуальних питань культури безпеки.
Професійні здібності	Здатність робити навчальний матеріал доступним; творчість у роботі; педагогічно-вольовий вплив на здобувачів вищої освіти; здатність організувати колектив на якісне навчання; педагогічний такт; здатність зв'язати навчальний предмет з життям; педагогічна вимогливість; концентрація уваги на головному.

Наукова діяльність за освітнім компонентом	Відпрацювання наукових статей, тез та патентних розробок за напрямками небезпек навколишнього середовища, та захисту людини і середовища її мешкання від їх впливу, т.ч. під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.
Загальна інформація	Горносталь Стелла Анатоліївна, доцент кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки факультету техногенно-екологічної безпеки, кандидат технічних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 309. Телефон (робочий) – (057)707-34-46.
E-mail	gornostalsa@gmail.com
Наукові інтереси	Екологічна безпека. Очищення стічних вод. Дослідження актуальних питань культури безпеки.
Професійні здібності	Організованість, працездатність, допитливість, самовладання, активність, наполегливість, зосередженість. здатність робити навчальний матеріал доступним, творчий підхід у роботі; здатність організувати колектив здобувачів; переконливість; педагогічний такт; здатність зв'язати дисципліну, що вивчається, з життям; спостережливість; педагогічна вимогливість.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Забезпечення екологічної безпеки. Сучасні методи оцінки забруднення компонентів навколишнього середовища. Очищення стічних вод.

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щочетверга з 15.00 до 16.00 у кабінеті № 301, 309. У разі необхідності час додаткової консультації здобувача вищої освіти погоджується окремо

Мета вивчення дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування у майбутніх рятувальників необхідного рівня знань та умінь з правових й організаційних питань екологічної безпеки та безпеки життєдіяльності, а також активної життєвої позиції щодо практичної реалізації принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я людини відносно результатів її діяльності; формування відповідальності за особисту і колективну безпеку та усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

Дисципліна «Культура безпеки» спрямована на оволодіння компетентностями, потрібними для створення і підтримання здорових та безпечних умов життєдіяльності майбутніх рятувальників і забезпечення їхньої роботи в умовах загрози і виникнення небезпечних ситуацій. Дисципліна сприяє задоволенню освітніх і кваліфікаційних потреб здобувачів вищої освіти, посиленню їх конкурентоспроможності та затребуваності на ринку праці, а також ефективного використання можливостей університету щодо забезпечення академічної мобільності здобувача вищої освіти та його особистих інтересів відповідно до вимог ринку праці.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	заочна
Статус дисципліни	загальна обов'язкова
Навчальний рік	2023-2024
Семестр	8-й
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	3
- кількість модулів	3
- загальна кількість годин	90
Розподіл часу за навчальним планом (в годинах):	
- лекції	10
- практичні заняття	2
- семінарські заняття	-
- самостійна робота	78
- індивідуальні завдання (розрахунки, реферати)*	
Форми підсумкового контролю	
курсова робота (курсний проєкт), диференційний залік, іспит)	диференційований залік

*розрахунки, реферати готуються на практичні та семінарські і заняття і час на їх підготовку входить в бюджет часу самостійної роботи.

Передумови для вивчення дисципліни

Під час вивчення дисципліни використовуються раніше здобуті результати навчання за ОК «Культурологія», «Основи теорії управління», «Гендерні основи безпеки та професійної діяльності», а саме:

- володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду на рівні, необхідному для професійної діяльності;
- розробляти тексти та документи з питань професійної діяльності, спілкуватися українською професійною мовою;
- демонструвати культуру мислення та виявляти навички щодо організації культурного діалогу на рівні, необхідному для професійної діяльності;

– пояснювати процеси впливу шкідливих і небезпечних чинників, що виникають у разі небезпечної події;

– застосовувати теорії захисту населення, території та навколишнього природного середовища від уражальних чинників джерел надзвичайних ситуацій, необхідні для здійснення професійної діяльності знання математичних та природничих наук.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Цивільний захист», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання:

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні результати навчання	
ПРН22. Пояснювати вимоги щодо убезпечення та захисту суб'єктів господарювання, положення та вимоги щодо безпеки, ідентифікації, паспортизації та ведення реєстрів об'єктів підвищеної небезпеки та потенційно небезпечних об'єктів.	ПРН22
Застосовувати заходи цивільного захисту: з інформування та оповіщення населення; стосовно укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту; щодо евакуації населення із зони надзвичайної ситуації та життєзабезпечення евакуйованого населення в місцях їх безпечного розміщення.	ПРН23
Організовувати та проводити навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, заняття з особовим складом підрозділу; доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід у сфері професійної діяльності.	ПРН25
дисциплінарні результати навчання	
Пояснювати умови, за яких аварії на об'єктах підвищеної небезпеки та потенційно небезпечних об'єктах класифікуються як надзвичайні ситуації;	ДРН 22
Пояснювати заходи організації життєзабезпечення евакуйованого населення в місцях їх безпечного розміщення	ДРН 23
Знати та пояснювати наслідки впливу небезпек техногенного природного та соціально-політичного характеру.	ДРН25

Програмні компетентності (загальні та професійні)	
Навички міжособистісної взаємодії.	ЗК, СК K07
Здатність організовувати та проводити навчання працівників підприємств, установ та організацій і населення до дій в умовах надзвичайних ситуацій.	K27

Очікувані компетентності з дисципліни	аббревіатура
Здатність визначити коло своїх обов'язків за напрямом професійної діяльності з урахуванням завдань забезпечення особистої і колективної безпеки.	ОКД1
Здатність приймати рішення в межах своїх повноважень щодо прогнозування ризику виникнення та розвитку надзвичайних ситуацій, особистого захисту та захисту персоналу, матеріальних та культурних цінностей в умовах їх виникнення	ОКД2

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

Модуль 1. Аспекти загальної екології.

Тема 1. Аспекти загальної екології.

Екологія, як наука. Антропогенний вплив на компоненти навколишнього природного середовища. Виїзне заняття на підприємство. Природні ресурси та основи раціонального природокористування. Види техногенного забруднення. Методи та способи боротьби з техногенним забрудненням. Екологічна регламентація антропогенної діяльності. Ліквідація екологічних наслідків надзвичайних ситуацій. Види екологічного моніторингу. Напрямки екологічної безпеки. Модульна контрольна робота.

Модуль 2. Прикладні аспекти екології.

Тема 2. Прикладні аспекти екології.

Екологічна складова безпеки навколишнього середовища. Основні види надзвичайних екологічних ситуацій. Глобальні екологічні проблеми сучасності. Екологічні проблеми урбанізованих територій. Нормативно-правове забезпечення охорони навколишнього середовища. Модульний тестовий контроль.

Модуль 3. Небезпеки у навколишньому середовищі та фактори їх впливу на життєдіяльність людини

Тема 3. Загальні засади культури безпеки життєдіяльності.

Мета і завдання культури безпеки життєдіяльності, як складової культури безпеки. Правові і наукові засади безпеки життєдіяльності. Безпека життєдіяльності, як галузь знань і навчальна дисципліна: основні поняття та визначення. Аксиоми безпеки життєдіяльності. Фундаментальні закони з питань безпечної життєдіяльності в Україні. Принципи правового регулювання управління безпекою життєдіяльності в Україні. Небезпеки, їх види та властивості. Методичні підходи до оцінки небезпек. Ризик, як оцінка небезпек. Ризик-орієнтований підхід до оцінки небезпек.

Система «людина – навколишнє середовище» та її складові. Модель взаємодії людини з навколишнім середовищем. Людина, як головний елемент системи «людина – навколишнє середовище». Характеристика техногенного, природного та соціально-політичного середовищ мешкання людини. Фактори небезпек у навколишньому середовищі, їх види та наслідки впливу на життєдіяльність людини. Модульний тестовий контроль.

Тема 3.2. Небезпеки у навколишньому середовищі та фактори їх впливу на життєдіяльність людини.

Види та загальні властивості природних небезпек. Фактори ураження природних небезпек. Характеристика основних видів природних небезпек та їх впливу на життєдіяльність людини. Регіональний комплекс природних небезпек та основні заходи захисту від їх впливу. Техногенні небезпеки: їх види, джерела, наслідки та передумови виникнення. Фактори ураження техногенних небезпек. Аварії та їх класифікація. Літосферні, атмосферні та гідросферні небезпеки. Захист населення у разі виникнення надзвичайних ситуацій. Характеристика аварій. Дорожньо-транспортні пригоди та їх наслідки. Нещасні випадки в техногенному середовищі. Заходи захисту від техногенних небезпек. Соціально-політичні небезпеки: їх види та джерела. Загальна характеристика впливу на людину видів соціально-політичних небезпек. Тероризм, його характерні риси, схожість та відміни з диверсійними діями. Правила поведінки в умовах загрози і скоєння терористичного акту. Модульна контрольна робота. Диференційований залік.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Форма здобуття освіти заочна (дистанційна)					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
лекції		Семінарські заняття	Практичні заняття	самостійна робота	Поточний контроль	
8 - й семестр						
Модуль 1. Аспекти загальної екології.						
Тема 1.1 Аспекти загальної екології.	14	2	-	2	10	
Підсумкова модульна (контрольна) робота	10				10	МКР 1
Разом за модулем 1	24	2	-	2	20	
Модуль 2. Прикладні аспекти екології.						
Тема 2.1 Прикладні аспекти екології.	14	4	-		10	
Підсумкова модульна (контрольна) робота	10				10	МКР 2
Разом за модулем 2	24	4			20	
Модуль 3. Небезпеки у навколишньому середовищі та основні заходи захисту від їх впливу						
Тема 3.1 Загальні засади культури безпеки життєдіяльності	16	2			14	
Тема 3.2. Небезпеки у навколишньому середовищі та основні заходи	16	2			14	

захисту від їх впливу.						
Підсумкова модульна (контрольна) робота	10				10	МКР 3
Разом за модулем 3*	42	4		-	38	
Разом	90	10		2	78	

*Модульні контрольні роботи виконуються під час семінарських і практичних занять

Теми практичних занять

№з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1.1. Структура сучасної екології та її зв'язок з іншими науками.	2
	Разом	2

Теми семінарських занять – не передбачено навчальним планом

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

З навчальної дисципліни «Культура безпеки» у якості індивідуальних завдань для здобувачів вищої освіти запропоновано виконання завдань в вигляді підготовки доповідей, рефератів і презентацій, які заслуховуються під час проведення практичних занять. Теми доповідей визначаються планом практичних занять.

Тематика індивідуальних завдань:

1. Стихійні лиха, що найчастіше трапляються в Україні.
2. Характеристика найбільш руйнівних стихійних лих в історії людства.
3. Стихійні лиха, що завдають шкоди сільському господарству.
4. Загальні закономірності прояву природних стихійних лих.
5. Вплив техносфери на навколишнє середовище.
6. Негативні фактори техносфери.
7. Негативні фактори виробничого середовища.
8. Проблеми шуму і тиші.
9. Вплив вібрації на життєдіяльність людини.
10. Іонізуюче випромінювання і забезпечення радіаційної безпеки.
11. Своєрідний характер впливу електричного струму на організм людини.
12. Характеристика шкідливих хімічних речовин та їх вплив на навколишнє середовище і людину.
13. Позитивне і негативне у використанні хімічних речовин.
14. Сучасні біологічні фактори небезпек.
15. Використання хімічної та біологічної зброї.
16. Фізіологічна дія мікроклімату на людину.
17. Психофізіологічні фактори небезпек життєдіяльності людини.
18. Основні психологічні особливості людини з точки зору безпеки життєдіяльності.
19. Найнебезпечніші аварії на сучасних підприємствах.
20. Порівняльна оцінка впливу на людину природних та техногенних випромінювань.

21. Характеристика сильнодіючих отруйних речовин та їх вплив на організм людини.

22. Найвідоміші техногенні катастрофи на території України.

23. Аварія на ЧАЕС: причини та наслідки.

24. Екологічні наслідки військових дій.

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується **в таких формах**: навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються такі методи навчання і викладання:

–методи навчання за джерелами набуття знань: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда, інструктаж);

–наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження)

–практичні методи навчання (практичне заняття, семінар);

–методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний; синтетичний; індуктивний; дедуктивний; трудуктивний;

–методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається: проблемний виклад; частково-пошуковий; дослідницький;

–інноваційні методи навчання: робота з навчально-методичною літературою та відео метод; навчання з використанням технічних ресурсів; інтерактивні методи; методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички;

–самостійна робота.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: стандартизовані тести; розрахункові роботи; презентації результатів виконаних завдань; реферати, модульні контрольні роботи, диференційований залік.

Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів за освітнім компонентом здійснюється за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Форми та методи навчання і викладання дисципліни сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Поточний контроль – проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, модульного контролю, виконання індивідуальних завдань, вирішення практичних ситуацій, контрольної роботи

тощо.

Поточний контроль може проводитися наступними способами:

– усне опитування – застосовується під час проведення усіх видів навчальних занять з метою визначення рівня засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу попереднього заняття;

– письмовий експрес-контроль – проводиться з метою перевірки рівня знань здобувачів вищої освіти за попереднє (декілька попередніх) занять;

– тестовий контроль – як правило, проводиться після завершення вивчення здобувачами вищої освіти матеріалу модуля.

Модульний контроль є компонентом поточного контролю і здійснюється у формі виконання здобувачами вищої освіти модульного контрольного завдання (тестування або співбесіда). Під час вивчення освітнього компонента «Культура безпеки» передбачено три модульних контролю.

Підсумковий контроль проводиться на занятті згідно розкладу у формі співбесіди за результатами накопичення балів за поточний контроль, виконання індивідуального завдання. При цьому оцінюються результати самостійної роботи (робота з навчальною літературою і ведення конспектів). У разі дистанційної форми навчання враховуються результати модульного контролю.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Види навчальних занять		Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль				
Модуль 1	лекції	1	2	2
	практичні заняття	1	10	10
	модульна контрольна робота	1	8	23
Разом за модуль 1				35
Модуль 2	лекції	2	2	4
	модульна контрольна робота	1	8	23
Разом за модуль 2				27
Модуль 3	лекції	2	2	4
	модульна контрольна робота	1	8	23
Разом за модуль 3				27
I Разом за поточний контроль				89
II. Індивідуальні завдання (науково-дослідне)				11
III. Підсумковий контроль – диференційований залік				100
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми освітнього процесу:
поточне оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи;
оцінка (бали) за індивідуальну роботу.

Поточний контроль.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти на лекції (оцінюється від 0 до 2 балів):

2 бали – здобувач був присутній на лекції, володіє її змістом, веде конспект;

1 бал - здобувач був присутній на лекції але не приймав участь в обговоренні, надав конспект;

0 балів – здобувач не був присутній на лекції, не надав конспект.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти на практичному занятті (оцінюється від 0 до 10 балів):

10 балів – здобувач повністю виконав завдання, вільно володіє навчальним матеріалом, орієнтується в конкретній темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади;

7-9 балів – здобувач повністю завдання, але наявні окремі помилки, здобувач вільно володіє навчальним матеріалом та може окреслити деякі аспекти визначеної теми;

5-6 бали - здобувач виконав не більше 50% завдання, наявні окремі помилки, здобувач володіє навчальним матеріалом, але не може навести обґрунтування своїм висловлюванням;

2-4 бали – здобувач поверхово володіє навчальним матеріалом і не може окреслити основні аспекти визначеної теми, в відповіді наявні грубі помилки;

0 балів – здобувач не знає відповіді на поставлені питання і не може окреслити основні аспекти визначеної теми.

Модульний контроль.

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти при виконанні модульних контрольних робіт (оцінюється від 0 до 23 балів):

23 бали – надано правильні відповіді дані на всі запропоновані питання, дотримано всі вимоги до виконання;

20-22 бали – надано правильні відповіді дані на всі запропоновані питання, але вони недостатньо обґрунтовані, або у відповідях наявні незначні помилки;

16-19 балів – надано правильні відповіді дані на 80% запропонованих питань, але вони недостатньо обґрунтовані, або у відповідях наявні незначні помилки;

11-15 балів – надано правильні відповіді дані на 75% запропонованих питань, але вони недостатньо обґрунтовані, або у відповідях наявні незначні помилки;

7-10 балів – надано правильні відповіді дано на 50% запропонованих питань;

4-6 балів – надано правильні відповіді дано менше, ніж на 50% запропонованих питань, наявні значні помилки;

1-3 бали – надано правильні відповіді дано менше, ніж на 25% запропонованих питань, наявні значні помилки;

0 балів – відповіді відсутні або робота містить грубі помилки на більшість запропонованих питань.

Індивідуальні завдання.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань здобувачів – розрахунки, реферати (оцінюється від 0 до 11 балів):

11 балів – завдання виконані в повному обсязі, на основі проведених досліджень та повністю дотримано вимоги до його оформлення;

9-10 балів – здобувач виконав лише від 80% від загального обсягу та допущені незначні помилки

7-8 балів – обсяг виконаного індивідуального завдання становить понад 60% від загального обсягу та допущені помилки;

6 балів – обсяг виконаного індивідуального завдання складає менше 50% від загального обсягу та допущені помилки;

4 бали – обсяг виконаного індивідуального завдання складає лише 25% від загального обсягу та допущені помилки та допущені помилки;

1-2 бали – в цілому обсяг виконаного індивідуального завдання складає менше 10% від загального обсягу та допущені помилки;

0 балів – завдання, передбачене для індивідуальної самостійної роботи, здобувачем не виконане.

Підсумковий контроль.

Диференційований залік проводиться на занятті згідно розкладу за результатами накопичення балів за поточний контроль та виконання індивідуального завдання у формі співбесіди. Результати підсумкового контролю доводяться до відома здобувачів вищої освіти викладачем на завершальному занятті з дисципліни.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Сумлінне дотримання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

2. Активна участь в обговоренні навчальних питань, змістовна підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання індивідуальних завдань (презентацій, доповідей, розрахунків), які враховуються під час виставлення оцінки за модульний контроль

3. Під час заняття мобільними телефонами дозволяється користуватися виключно з дозволу керівника заняття для виконання практичних розрахунків або пошуку відповідного матеріалу.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача та вести власний облік цих балів.

5. Суворе дотримання правил безпеки під час організації виїзних занять на об'єкти виробничої та невиробничої сфери.

6. Під час виконання індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються тези, доповіді та презентації, які виконані виключно за встановленими вказівками щодо виконання даного виду звітності.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Освітньо-професійні програми «Цивільний захист». URL: https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/osvitnya_diyalnosti/osvitni_programi/2023/26_CZ_bak23.pdf
2. Gornostal S., Petukhova O., Holovakhina A., Romenska Yu. (2023). Determination of the features of the aeration tank regenerator as a component of the system of biological treatment of wastewater. *Technogenic and ecological safety*, 13(1/2023), 76–83. doi: 10.52363/2522-1892.2023.1.10
3. Горносталь, С., Горбань, Д., & Петухова, О. (2022). Удосконалення режиму роботи споруд біологічного очищення стічних вод. *Комунальне господарство міст*, 3(170), 35–43. <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2022-3-170-35-43>.
4. Development of the method for rapid detection of hazardous atmospheric pollution of cities with the help of recurrence measures. / B. Pospelov, E. Rybka, R. Meleshchenko, P. Borodych, S. Gornostal // *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2019. Vol. 1, Issue 10 (97). P.29-35. doi.org/10.15587/1729-4061.2019.155027 URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/10126/1/Rybka.pdf>
5. Pospelov, B., Bezuhla, Y., Yashchenko, O., Khalmuradov, B., Petukhova, O., Gornostal, S., Kozar, Y., Tishechkina, K., Salamatina, O., Ihnatenko, Z. (2022). Revealing the features of the third order phase spectrum of the main dangerous parameters of the gas medium. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, 6 (10 (120)), 63–70. doi: <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2022.268437> URL: <http://surl.li/letsy>
6. . *Культура безпеки: навч. посібник. Частина 1.* / С.Р. Артем'єв, О.Д. Малько, О.П. Шароватова та ін. – Х.: НУЦЗУ, 2020. – 172 с. <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/11323>
7. . Малько О.Д., Артем'єв С.Р., Рибалова О.В., Цимбал О.Д. Дворівнева математична модель прогнозування ризику аварії на потенційно-небезпечному об'єкті. *Збірник наукових праць ХУПС, №1 (59)*. – 2019. (с. 98-103). <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/10069>
8. *Забезпечення екологічної безпеки: підручник* / М.В. Сарапіна, В.А. Андронов, С.Р. Артем'єв, О.В. Бригада, О.В. Рибалова. – Х.: НУЦЗУ, 2019. – 246 с. <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/10610>
9. Артем'єв С.Р. Щодо питань виконання вимог екологічної безпеки під час миротворчих операцій. *Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я: тези доповідей XXVII міжнародної науково-*

практичної конференції MicroCAD-2020, 21-23.10.20 р.: у 5 ч. Ч. V. / за ред. проф. Сокола Є.І. – Х: НТУ «ХП». – 274 с. (с. 29). <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/10904>

10. Артем'єв С.Р. Щодо актуальності здійснення моніторингу екологічних небезпек під час миротворчих операцій. Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України: Матеріали VI Все-української заочної науково-практичної конференції. – Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. – 197 с. (с. 13). <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/11179>

11. Артем'єв С.Р. Вплив лісових пожеж на стан навколишнього природного середовища. Журнал «Пожежна та техногенна безпека», №1-2021 р. с. 10-12.

12. Артем'єв С.Р. Вплив «не смертельних» технологій на екосистеми. Problems of Emergency Situations: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Харків: НУЦЗ України, 2021. – 382 с. (с. 242). <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/13012>

13. Особливості системи „Безпека життєдіяльності людини” як об’єкта управління / А. М. Полежаєв, Є. В. Карманний, О. Д. Малько // Системи обробки інформації. — 2012. — № 3. — С. 245-247. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/6781>.

14. Малько О.Д., Шароватова О.П. Застосування інтерактивних методів навчання при вивченні дисципліни «Культура безпеки». Матеріали ХХ міжвузовської конференції «Експертні оцінки учебного процесса». Харьков, Народная украинская Академия - 2018. С.66-69. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7829>

15. [Малько О.Д., Шароватова О.П., Цимбал Б.М.](#) Запровадження сучасних технологій навчання в процес викладання безпекознавчих дисциплін. Сучасні педагогічні технології в освіті : зб. наук.-метод. праць / за ред. Р.П. Мигушенка, Ю.І. Панфілова. – Харків : НТУ «ХП», 2018. – 174 с. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7405>

16. Безпека життєдіяльності: навч. посіб. / С. О. Ковжога, О. Д. Малько, А. М. Полежаєв; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. - Х.: Право, 2010. – 224 с. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/8120>.

17. Малько О.Д. Про деякі аспекти виховання у студентів культури безпеки / О. Д. Малько // Навчальний процес: проблеми теорії та практики: тези доп. та повідомл. учасн. III конф. школи пед. майстерності Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. - Х.: Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого, 2009. - С. 98-100. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7920>

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>.

2. Міністерство екології та природних ресурсів України. URL: <https://menr.gov.ua>.

3. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <http://www.dsns.gov.ua>.

4. Рада національної безпеки і оборони України. URL: Міністерство охорони здоров'я України. - Режим доступу: URL: <http://www.moz.gov.ua>.

5. Гендерний інформаційно-аналітичний центр. URL: <http://krona.org.ua/story.html>.

Розробники:

Доцент кафедри ОП та ТЕБ,
кандидат військових наук, доцент

Олександр МАЛЬКО

Доцент кафедри ОП та ТЕБ,
кандидат технічних наук, доцент

Стелла ГОРНОСТАЛЬ